

1. Uvážlivě vybrat skladbu k analýze (dále AS), nejlépe takovou, která nás něčím výjimečně **zaujala**, vzbuzuje otázky, kterou chceme nastudovat etc., a ke které máme možnost opatřit si nejen partituru, ale i nahrávku.

2. Shromáždit všechny dostupné informace, které by mohly AS z kteréhokoliv aspektu osvětlit (historické údaje, okolnosti vzniku, inspirační zdroje etc.).

AS podrobně prostudovat, mnohonásobně proposlouchat nahrávku s partiturou, při tom sledovat a poznamenávat si **členění bloků, struktur a stavebných prvků** všech kategorií. Postupovat od celku vždy k částem o kategorii nižší úrovně, ve vybraných (zvl. zajímavých) místech až na úroveň **meze samostatnosti**, eventuálně i pod ní.

3. Provést komplexní analýzu¹ hudební **struktury**, s přednostním zaměřením na ty **složky**, které mají v AS významnou **tektonickou** (formotvornou) funkci, a výrazně charakterizují sloh a žánr AS. Cílem je postihnout uspořádání AS, včetně podílu jednotlivých složek, které se ve zkoumané AS významněji uplatnily:

3.1 Hudební složky:

3.1.1 Rytmus a metrum (kinetická složka, rytmus - průběh časového sledu zvukových impulsů, např. opak. figury, modelu etc.; metrum - střídání těžkých a lehkých dob etc.)

3.1.2 Melodie (sled různých tónových výšek, hierarchie jejich uspořádání, tonalita, modalita..., charakteristické mel. útvary, "melodická jádra"... etc.)

3.1.3 Harmonie (hierarchizovaný sled souzvuků, eventuální latentní harmonie, souzvuková složka etc.)

3.1.4 Témbr (barva zvuku, její kontrasty a změny v čase, instrumentace, charakteristické zvukové struktury, sónické kvality etc.)

3.1.5 Světlost (temnější či světlejší zbarvení zvuku např. bicích nástrojů s neurčitou výškou, ve které poloze, oktávě etc. hudba probíhá)

3.1.6 Tempo (rychlost opakování počítací doby)

3.1.7 Dynamika (hlasitost, její kontrasty a změny v čase)

3.1.8 Faktura (rozličná **hustota zvuku** – dána množstvím současně znějících zvuků - a uspořádání souzvukové či sónické sazby, nástrojového obsazení etc., eventuálně podíl polyfonie, heterofonie, stratofonie etc.)

3.1.9 Agogika (interpretační, zvláště tempové a rytmické odchylky)

3.1.10 Frázování (členění hudebního proudu na jednotlivé fráze. Zvukové prostorové kvalitativní rozlišení, např. pomocí **artikulace**: legato – staccato etc.)

3.2 Mimohudební faktory:

Při zkoumání morfologických prvků, struktury a uspořádání hudebního objektu je nutno vzít v úvahu **hierarchizující působení s objektem souvisejících mimohudebních faktorů**, např. zvukomalba, hudební program, složka slovesná, taneční, mimická, výtvarná, funkční určení (rituál, koncert, balet...) etc.

3.3 Určit formu AS (postihuje **nejobecnější** stavebné prvky, zejména rozměry (kategorii), periodicitu, počet a hierarchii dílů, jejich spojení, proporce, identitu či podobnost dílů (opakování, repríza, variace...), uplatnění kontrapunktu, ostináta etc., podobně jako "**púdorys**" v architektuře).

3.4 Určit tektonický průběh AS (postihuje průběh **všech stavebných prvků**, sleduje hranice, soudržnost a návaznost **bloků**, gradační linie, vrcholy,

¹ Zpracováno dle - RISINGER, Karel: *Hierarchie hudebních celků v novodobé evropské hudbě*, Panton 1969, 1. vyd. a RISINGER, Karel: *Nauka o hudební tektonice 20. stol. I a II*, HAMU, Ed.Centrum AMU, Praha 1998, ISBN808583-34-1

míru **spříznění** hudebních myšlenek, **kontrast** a užití scelovacích prostředků etc., asi jako v architektuře "model").

3.5 Pokusit se o **slohové** zařazení, **žánrové** vymezení a charakteristiku významové roviny AS, toho, **co sděluje** (charakter, výraz, **obsah** etc.).

4. Vypracovat písemný **elaborát** (zprávu o výsledcích zkoumání AS), kde by neměly chybět:

4.1 Úvod (cíl práce etc.)

4.2 Historicko-estetický úvod (informace o AS etc.)

4.3 Vlastní analýza postihující zejména:

4.3.1 Uplatnění hudebních složek (u každé nejlépe **graf**)

4.3.2 Eventuální funkce **mimohudebních faktorů**

4.3.3 Formu a tektonický průběh (**grafy** s komentářem)

4.3.4 Sloh, žánr, pokus o významovou charakteristiku (co sděluje)

4.4 Závěr - stručné shrnutí **poznatků**

5. Podoba elaborátu:

Z cvičných důvodů vypracovat pečlivě podle **všech pravidel pro prezentaci odborného textu:**

5.1 Dodržovat normalizovaný **strojopis** (tisk z počítače), **normostrana** má **30 řádek** a **60 znaků** v řádku, to je cca 1800 znaků a mezer na stránku. Nezapomínat na zdánlivé samozřejmosti typu **titulní strany** s informacemi kdo, kdy, kde a pro koho práci vypracoval, nebo **číslování stran** (obzvláště často chybí!).

5.2 Dbát **přehlednosti** textu členěním do **odstavců** dle logiky a návaznosti sdělovaných myšlenek. Důležitá je **názornost** - graf poskytne víc informací na jeden pohled.

5.3 Vedlejší myšlenky, vysvětlivky a odkazy (na literaturu etc.) patří do

poznámkového aparátu, umístěného na konci stránky (eventuálně za konec textu) **pod čarou**. Jak správně používat poznámek, se dá nejlépe zjistit nahlédnutím do kterékoli odborné studie např. v časopise **Hudební věda** (k dispozici v knihovně) etc.

5.4 Všechny **informace**, citace, odkazy etc., musí být kdykoliv **ověřitelné** (uvádět **přesně**, včetně vydavatele, vydání, stránky etc.). Opět nejlépe nahlédnout do odborného tisku, skvěle jsou takovéto formální zásady shrnuty v knize *Jak napsat diplomovou práci* Umberta Eca².

5.5 Nezapomínat na to, že v odborném textu jsou prvořadě **informace**, nikoliv dojmy, či zábavné zajímavosti. Vyplatí se nepsat zbytečná slova, užívat jednodušší věty, uspořádané myšlenky, a nepouštět ze zřetele **celek**.

6. Předchozí doporučení

samozřejmě není třeba a snad ani žádoucí respektovat otrocky. Tak jako všechna pravidla v hudbě (a nejen tam) jsou dobrá jen pro ty, kteří nevědí, jak to udělat lépe. Je to jen nejsnazší způsob, jak se vyhnout **chybám**. Invenci se meze nekladou!

Šťastny ať jsou všechny bytosti!

Doc. Vlastislav Matoušek, Ph.D.
vlastislav@gmail.com

² ECO, Umberto: *Jak napsat diplomovou práci*, Votobia, Olomouc 1997, ISBN 80-7198-173-7